Õiguskantslerile
Õiguskantsleri Kantselei
info@oiguskantsler.ee

Avaldaja: MTÜ Looduse ja Inimeste Eest
Vastuse aadress: mtu.loodus@gmail.com
Kuupäev: digitaalallkirjas

AVALDUS
Tuuleenergia edendamise toetuse määruse nr 82 põhiseadusele ja seadustele vastavuse kontrollimiseks

Lugupeetud õiguskantsler

MTÜ Looduse ja Inimeste Eest palub õiguskantsleri seaduse (edaspidi ÕKS) § 15 lõike 1 alusel kontrollida energeetika- ja keskkonnaministri 28.10.2026 määruse nr 82 „Tuuleenergia edendamise toetuse taotlemise tingimused ja kord“ (RT I, 29.10.2026, 17; jõustunud 01.11.2026; edaspidi määrus) vastavust põhiseadusele ja seadustele ning astuda tuvastatud vastuolu kõrvaldamiseks ÕKS §-des 17–18 ette nähtud sammud. [1]

Palume kontrollida eelkõige määruse § 3 lõigete 1–4, § 4 lõigete 1–2 ja § 5 lõigete 2 ja 5 koosmõju ning eraldi § 11 lõike 2 punkti 2. Need sätted seovad kohaliku omavalitsuse investeeringutoetusele juurdepääsu, toetuse suuruse ja selle säilimise sama omavalitsuse tuuleparki võimaldavate planeerimis- ja loaotsuste tulemuse, mahu ning ajastusega.

MTÜ hinnangul tekitab regulatsioon otsustajale eraldiseisva eelarvelise huvi arendust võimaldava lahenduse saavutamiseks ja säilitamiseks. Määruse tingimuste koosmõju ning esitatud põhjendused annavad aluse pidada seda omavalitsuse enesekorraldusõiguse ebaproportsionaalseks riiveks. Eriti vajab kontrolli olukord, kus õiguspäraseks otsustamiseks vajalik lisauuring, väiksema mahu eelistamine või varasema otsuse parandamine halvendab omavalitsuse võimalust saada või säilitada muuks kohalikuks investeeringuks antavat toetust. Järgnevalt põhjendame nii seda etteheidet kui ka küsimust ministrile antud volituse ulatusest.

1. Menetluslik alus ja varasemate vastuste tähendus

Avaldus puudutab kehtiva õigustloova akti kontrolli. MTÜ kasutab ÕKS § 15 lõikes 1 igaühele antud pöördumisõigust. Avalduse menetlemiseks esineb ÕKS § 15¹ lõike 2 tähenduses oluline avalik huvi: tegemist on üleriigilise toetusregulatsiooniga, mille tingimused puudutavad avaliku raha kasutamist ning elukeskkonda ja kolmandaid isikuid mõjutavate otsuste tegemist. Üksikute planeeringute kohtuliku vaidlustamise võimalus ei asenda selle regulatsiooni kontrolli.

Õiguskantsleri 24.04.2026 vastuses nr 14-3/260986/2603476 jäeti MTÜ 09.04.2026 avaldus läbi vaatamata, sest meedet ei olnud kehtestatud ja puudus kontrollitav õigustloov akt. Vastuses selgitati, et õigusakti kehtestamisel saab hinnata selle kooskõla põhiseadusega. Praeguseks on see menetluslik takistus ära langenud. Viidatud vastus on Õiguskantsleri Kantselei varasemas toimikus.

Arvestame ka õiguskantsleri 04.11.2025 vastusega nr 14-5/252182/2507911. Regionaalministri 12.07.2023 määruse nr 43 alusel planeeringu kehtestamise eest makstavat 50 000 euro suurust lisatoetust käsitleti selles kaudse sekkumise ja mõõduka rahalise stiimulina. Preemiat oli võimalik saada kuni kahel korral. Sama määrus võimaldas kuni 300 000 euro ulatuses planeerimisvõimekuse toetamist ka planeeringu kehtestamata jätmisel. [3, lk 1–2]

Määrus nr 82 loob eraldi mahu- ja võimsuspõhise rahastusvõimaluse, seob abikõlblikkuse viie tuuliku lävendiga, seab taotlejad ajalise konkureerimise tõttu surve alla ning näeb ette tagasinõude aluse otsuse hilisema muutmise korral. Uue toetuse kasutus on seevastu varasemast preemiast kitsam ja kulud tuleb tõendada. Palume hinnata kõiki neid erinevusi koos, mitte kanda varasemat mõõdukuse järeldust uuele skeemile automaatselt üle.

2. Kontrollitava mehhanismi sisu

Määruse § 2 eristab enampakkumistulust rahastatavaid kliima- ja energiainvesteeringuid ning riigieelarvelisi kohaliku elu investeeringuid. § 3 lõike 1 kohaselt saab toetust taotleda omavalitsus, kes on kehtestanud elektrituulikute rajamist võimaldava detailplaneeringu või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu. § 3 lõike 2 punkt 1 eeldab vähemalt viit tuulikupositsiooni ühes või mitmes alates 01.01.2025 kehtestatud planeeringus. Laiema kasutusotstarbega riigieelarvelise osa puhul näeb punkt 2 ette vastava tingimuse täitmise alates 01.01.2027 kehtestatud planeeringutega. Eri rahastusallikate jaoks avatakse eraldi taotlusvoorud ja kinnitatakse nende eelarved (§ 5 lg 3). [1]

Planeeringu kehtestamise korral on toetuse suurus 70 000 eurot planeeringus ette nähtud tuuliku kohta, kuni 2,5 miljonit eurot omavalitsuse kohta (§ 4 lg 1). Toetust saanud omavalitsus saab taotleda lisatoetust, kui vähemalt ühele vähemalt 4 MW nimivõimsusega tuulikule on antud ehitusluba (§ 3 lg-d 3–4). Lisatoetuse suurus on 12 000 eurot iga vähemalt 4 MW nimivõimsusega tuuliku ehitusloaga hõlmatud megavati kohta, kuni 2,5 miljonit eurot omavalitsuse kohta (§ 4 lg 2). Nelja megavati nõue kehtib igale lisatoetuse arvutuses arvestatavale tuulikule, mitte ainult esimesele. Ehitusluba ei ole vaja kõigile viiele tuulikule. [1]

Taotlusi menetletakse laekumise järjekorras, kuid rahuldatakse **nõuetele vastavaks tunnistamise järjekorras** kuni eelarve ammendumiseni (§ 5 lg 2). Taotlusvoor suletakse eelarve ammendumisel või hiljemalt 31.10.2028 (§ 5 lg 5). Investeeringute abikõlblikkuse periood võib seevastu ulatuda kuni 31.10.2030 (§ 4 lg 4). [1]

Toetust ei maksta automaatselt planeeringu kehtestamisel ega ehitusloa andmisel. Nõutav on nõuetekohane investeerimisprojekt, toetusotsus ja abikõlblike kulude tekkimine; toetuse osakaal võib olla kuni 100 protsenti. Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) saab teha makse ka otse partnerile, tarnijale või töövõtjale (§ 4 lg-d 3 ja 8, § 8 lg 1 ning § 9 lg-d 1 ja 4). Need tingimused piiravad toetuse kasutamist, kuid ei eemalda rahalist kasu, mille taotlemise võimalus sõltub omavalitsuse enda avaliku võimu otsusest. [1]

3. Seaduslik alus ja volitusnormide piirid

Kontrolli õiguslikud lähtekohad on põhiseaduse (PS) § 3 lõige 1, § 94 lõige 2 ja § 154 lõige 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) §-d 89–90. Ministri määrus peab olema kooskõlas seadusest tuleneva volituse piiride, mõtte ja eesmärgiga. Omavalitsuse enesekorraldusõigust täiendab Euroopa kohaliku omavalitsuse harta artikli 9 lõike 7 nõue, et toetuste saamine ei võtaks omavalitsuselt vabadust tegutseda oma pädevuse raames omal äranägemisel.

Määruse preambulis on õigusliku alusena nimetatud atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 161 lõige 3 ja § 182¹ lõige 5 ning riigieelarve seaduse (RES) § 50 lõige 3. Me ei väida, et toetuse andmiseks või tagasinõudmise tingimuste täpsustamiseks puuduks igasugune volitus. RES § 50 lõige 3 hõlmab ka toetuse jaotamise või taotlemise põhimõtete kehtestamist. Küsimus puudutab olemasoleva volituse ulatust ja selle kasutamise põhiseaduslikke piire.

Rahastatava investeeringu lubatav eesmärk ja abikõlblikkuse tingimuste õiguspärasus vajavad eraldi hindamist. Palume kontrollida, kas seadusest tulenev õigus kujundada investeeringutoetuse tingimusi hõlmab sellises ulatuses omavalitsuse planeerimis- ja loapädevuse tulemuspõhist rahalist suunamist. Toetuse arvestuslik piir sõltub tuulikute arvust ja ehitusloaga hõlmatud megavattidest, mitte üksnes rahastatava kohaliku investeeringu vajadusest, kulust või kliimatulemusest. Otsustaja

eelarveline huvi ei ole seega rahastatava investeeringu juhuslik kõrvalmõju, vaid abikõlblikkuse tingimustes sätestatud eelduste täitmine.

Tagasinõude aluse kontrollimisel tuleb arvestada, et AÕKS § 182¹ lõike 1 punktid 2 ja 4 näevad ette toetuse tagasinõudmise ka toetuse väljamaksmise aluseks olevate nõuete täitmata jätmise ning saaja kohustuste täitmata jätmise korral. Seetõttu ei välista investeeringu nõuetekohane valmimine iseenesest tagasinõuet.

Seletuskiri võrdleb meedet muu hulgas omavalitsuste ühinemist soodustavate toetustega. Võrdlus kinnitab, et riiklikud rahalised stiimulid ei ole iseenesest keelatud, kuid ei lahenda praeguse tingimuse lubatavust. Arvestada tuleb konkreetset seaduslikku alust, suunatava otsuse olemust ning planeerimis- ja loamenetluses kaitstavaid huve. [2, lk 25]

4. Omavalitsuse otsustusvabaduse ja kaalutlusõiguse riive

PS § 154 lõige 1 kaitseb omavalitsuse iseseisvust kohaliku elu küsimuste lahendamisel. HMS § 4 lõige 2 nõuab kaalutlusõiguse eesmärgipärast teostamist; planeerimisseaduse § 10 lõige 1 kohustab tasakaalustama huve vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele. HMS § 6 nõuab oluliste asjaolude väljaselgitamist. Neid tuleb arvestada planeerimisotsuste rahalise suunamise hindamisel koos PS § 154 lõikega 1. MTÜ ei eelda riikliku taastuvenergiahuvi ega arenduse asjakohase majandusliku ja kogukondliku kasu väljajätmist kaalumisest.

Riive seisneb MTÜ hinnangul selles, et riik muudab ühe omavalitsusliku otsustuspädevuse teostamise rahalisi tingimusi: arendust võimaldav otsus avab võimaluse rahastada muid kohalikke investeeringuid, väiksem arenduse maht võib seda võimalust vähendada ja otsuse hilisem muutmine võib juba saadud toetuse ohtu seada.

Toetusmehhanism ei erista üksnes kiiret ja aeglast menetlemist. Õiguspäraselt lõpetatud menetlus, milles planeering jäetakse kehtestamata, ei anna § 3 alusel taotlemisõigust. Samuti võib rahaline erinevus tekkida mitme iseenesest lubatava planeeringulahenduse vahel valimisel. Seetõttu ei ole piisav kontrollida ainult seda, kas määrus kohustab tegema otseselt seadusvastast otsust. **Hinnata tuleb ka seadusliku kaalutlusruumi tulemuspõhise suunamise lubatavust.**

Planeerimisotsuse ja ehitusloa andmise kaalutlusruumi tuleb hinnata eraldi: me ei eelda, et need on ühesugused. Toetus ei muuda seadusest tulenevaid loa andmise ega andmisest keeldumise tingimusi. Kontroll puudutab rahalise stiimuli mõju seadusega lubatud valikutele, menetluse ajastusele ja varasemas planeeringuetapis kujundatavale mahule.

Määruse § 3 lõike 2 ja § 4 lõike 1 koosmõju on eriti ilmne lävendi puhul. Omavalitsusel, kellel on kokku neli kvalifitseeruvat tuulikupositsiooni, taotlemisõigust ei teki. Viienda positsiooni lisandumisel avaneb võimalus taotleda planeeringuetapis kuni 350 000 eurot. Lävendilähedase tuulikute arvu puhul ei seisne stiimul seega üksnes ühe positsiooniga seonduvas 70 000 euros. [1]

Seletuskiri põhjendab lävendit muu hulgas tuulepargi kulutõhususega ning lävendi vähendamist kaheksalt viiele piirkondlike piirangute arvestamisega. Viimane leevendab mõju, kuid ei eemalda lävendi hüppelist toimet. Eri planeeringute ja projektide liitmise puhul vajab täiendavat põhjendust, miks tõendab just omavalitsuse piires paiknevate tuulikute arv üksikute tuuleparkide (või ka üksiktuulikute) majanduslikku teostatavust. [2, lk 9–10]

Ajalise surve teadlikku rakendamist kinnitavad kooskõlastustabeli vastused. Toetuse broneerimise ettepanekule vastas ministeerium: „Seega on paratamatult eelis nendel, kes enne planeeringu kehtestamiseni jõuavad.“ Taotlemisaja pikendamise ettepanekute puhul põhjendati ajapiirangut menetluste kiirendamise eesmärgiga. Samal ajal nõustus ministeerium 29.10.2026 vastuses, et menetluse kestust mõjutavad ka omavalitsusest sõltumatud asjaolud. [2, kooskõlastustabeli p-d 50, 54 ja 56, lk 56 ning 60–61; 5, lk 1]

Sama põhimõttelise probleemi tõstatas kooskõlastamisel Pärnu linn: toetati taastuvenergia eesmärki ja omavalitsuste rahastamist, kuid vaidlustati toetuse sidumine ruumilise planeerimise ja ehitusõiguslike

otsustega ning pakuti otsusest sõltumatu planeerimisvõimekuse rahastamist. Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) juhtis tähelepanu ajasurvele ja otsuste kvaliteedile. Need seisukohad kinnitavad, et tegemist on menetluses tuvastatud ja sisulist käsitlemist vajava riskiga. [2, p-d 43–48, lk 50–55; 7]

5. Stiimuli vajalikkus ja mõõdukus ei ole piisavalt põhjendatud

5.1. Legitiimne eesmärk ja sobivus

Määruse § 1 lõikes 2 nimetatud kliima- ja energiaeesmärgid on teatava kaaluga ning riigil on õigus kujundada toetuspoliitikat. Ka menetluste põhjendamatu venimise vähendamine on asjakohane eesmärk. Küsimus on selles, kas sama eesmärgi nimel valitud omavalitsuse otsuste suunamise ulatus on vajalik ja mõõdukas.

5.2. Vähem riivavate lahenduste võrdlus

05.10.2026 seletuskirjas sisaldub põhiseaduspärasuse analüüs. Selles põhjendatakse kõigile omavalitsustele pakutava toetuse kõrvalejätmist nõrgema seosega tuuleenergia arendamise eesmärgiga. Planeeringukuludega seotud toetuse puhul rõhutatakse aga, et praegune meede rahastab investeeringuid, mitte planeeringu koostamist. Nende põhjenduste alusel järeldatakse, et vähem riivavat ja vähemalt sama tõhusat meedet ei ole. Vaidlus puudutab selle järelduse piisavat sisulist alust, mitte alternatiivide käsitlemise täielikku puudumist. [2, lk 24]

MTÜ hinnangul ei piisa valitud rahastusviisi kirjeldamisest alternatiivide tõhususe võrdlemiseks. Võrdluses tuleb arvestada sama eelarvet, avaliku sektori koormust ning nii tuuleenergia kasutuselevõtu kui ka kliima- ja kogukonnainvesteeringute eesmärke. Palume hinnata, kas otsuse tulemusest sõltumatu menetlusvõimekuse, uuringute ja ekspertiiside rahastamine koos eraldi investeeringutoetusega saavutaks need eesmärgid vähemalt sama tõhusalt. Muu hulgas on välistatud personali- ja projektijuhtimiskulud (§ 4 lg 7 p 2).

ELVL tegi ettepaneku kaaluda kindlaks tähtajaks esitatud taotluste vahel proportsionaalset raha jaotamist. See ei kaotaks tulemuspõhist stiimulit, kuid võiks vähendada konkurentsi planeeringute kiire kehtestamise nimel. Investeeringute elluviimisaja pikendamine ei lahenda seda ettepanekut sisuliselt, sest toetuse saajate väljaselgitamine jääb endiselt ajalise surve alla. [7, lk 2; 2, p 18, lk 35–36; 1, § 5 lg-d 2 ja 5]

Samuti kaaluti teise osa sidumist kasutusloaga, kuid sellest loobuti sooviga tuua rahaline kasu planeerimismenetlusele lähemale. See on eesmärgiga seotud vastuväide, millega tuleb alternatiivide võrdluses arvestada. Palume hinnata, kas pakutud ajastuse või muude vähem riivavate tingimuste abil on võimalik saavutada meetme eesmärgid vähemalt sama tõhusalt. [2, p 28, lk 41–42]

5.3. Mõõdukus ja olemasolevad tagatised

Seletuskiri peab mõju planeerimisautonoomiale suhteliselt väheseks peamiselt seetõttu, et omavalitsuse õigus valida planeeringu sisu ja kehtestamise üle säilib ning toetus eeldab tegelikke kulusid. Need on asjakohased tähelepanekud, kuid ei selgita piisavalt võimaliku toetuse tähendust konkreetsete saajate investeerimisvõimele ega lävendi, summa, ajalise konkurentsi ja tagasinõude kumulatiivset mõju. Kuni 100-protsendiline investeeringukulu katmine võib võimaldada projekti, mida omavalitsus muidu ei suudaks ellu viia. [2, lk 25; 1, § 4 lg 3]

Mõistame, et viie miljoni euro ülempiir ei näita iga omavalitsuse tegelikku toetussummat. Mõõdukuse hinnang peab seepärast arvestama realistlike toetussummade, abikõlblike projektide ja võimalike saajate investeerimisvõimega. Seletuskirja eelarveprognoos eeldab, et omavalitsus maksimeerib toetuse suurust. See ei tõenda tulevast õigusvastast käitumist, kuid muudab oluliseks selgitada, millist eelarvelist reaktsiooni eeldatakse ja miks jääb selle mõju planeerimisvalikutele lubatavaks. [2, lk 26]

MTÜ 10.10.2026 pöördumistes paluti hinnata stiimuli mõju uuringutele, alternatiividele ja menetluskiirusele. [8–9] Kliimaministeerium rõhutab vastustes, et vajalikud uuringud tuleb teha ja väiksemat lahendust kaaluda sõltumata toetusest. Põhivastuse punktis 7 lisatakse: „Kuivõrd

planeeringumenetluse nõudeid ei muudeta, ei ole seda teemat olnud põhjust ka eraldi analüüsida.“ **Õigusvastase käitumise keeld ja riigi loodud stiimuli õiguspärasus on erinevad kontrolliküsimused.** Normide formaalne säilimine ei näita üksi nende piisavust uue rahalise huvi kõrval. [4, lk 1–3; 5, lk 1–2]

Ka kohtulik kontroll on oluline, kuid lahendab konkreetse vaidlustatud otsuse õiguspärasust. Meie etteheide on, et mõjuanalüüs on puudulik ning nimetatud tingimuste vajalikkuse ja mõõdukuse sisulised põhjendused ei ole piisavad sekkumise õigustamiseks.

6. Tagasinõude mõju otsuse hilisemale parandamisele

Määruse § 11 lõike 2 punkti 2 kohaselt nõuab KIK toetuse või lisatoetuse osaliselt või täielikult tagasi, kui saaja tunnistab toetuse aluseks oleva haldusakti vähem kui nelja aasta jooksul selle andmisest kehtetuks või teeb muutmisotsuse, mille tulemusel määruse nõuded enam täidetud ei ole. Tegemist on kohustava sõnastusega, kuigi tagasinõue võib olla osaline. Toetuseotsuse põhjendatud muutmist lubab § 11 lõige 1; tagasinõude täitmise tähtaeg on lõike 3 järgi 60 päeva. [1, lk 5]

Tagasinõue võib olla õigustatud toetuse saamise püsiva eelduse äralangemisel ka siis, kui omavalitsus ei ole rikkunud planeerimisõigust. Määruse eesmärk hõlmab lisaks kohaliku investeeringu rahastamisele tuuleenergia edendamist; seetõttu ei tähenda valminud investeering üksi kõigi toetuseesmärkide täitmist. Etteheide on kitsam: kas tuulearendust võimaldava haldusakti säilimise nõue ja selle rahaline tagajärg on proportsionaalsed ka uute oluliste asjaolude või õigusvastasuse kõrvaldamisest tingitud muutmise korral? Säte ei erista sõnaselgelt neid olukordi arendusest vabatahtlikust loobumisest ega kuritarvitusest.

Võimaliku tulevase toetuse asemel on siis kaalul juba saadud vahendite tagastamine. MTÜ hinnangul vajab see eraldi proportsionaalsuskontrolli: rahaline tagajärg ei tohi muuta õiguspärast otsuse parandamist omavalitsusele põhjendamatult koormavaks. Kontrollida tuleb HMS §-des 64–70 sätestatud haldusakti muutmise ja kehtetuks tunnistamise põhimõtete ning eriseadustest tulenevate kohustuste tegelikku täitmisvõimalust sellise eelarveriski kõrval.

AÕKS § 182¹ lõige 1 kasutab samuti kohustavat sõna „nõuab“. Palume hinnata normide koostoimet: kas muutmise põhjust, toetuseesmärkide täitmist, algse eelduse muutumise ulatust ja tagasinõude mõju saab piisavalt arvestada toetuseotsuse muutmise ning osalise tagasinõude abil? Tagasinõudest loobumine ei ole iga õiguspärase planeeringumuudatuse korral nõutav. Kontrollida tuleb siiski, kas normistik võimaldab ka seda juhtumil, kus mis tahes tagasinõue oleks ebaproportsionaalne, või nõuab säte ka siis rahalise tagajärje kohaldamist.

Me ei väida, et iga kohtulik tühistamine või iga haldusakti muudatus toob kaasa kogu toetuse tagastamise. Vaidlusalune punkt nimetab toetuse saaja enda otsust ning muudatust, mille tagajärjel määruse nõuded enam täidetud ei ole. Seletuskiri eristab ka planeeringuetapi toetust ja ehitusloa alusel saadud lisatoetust: ehitusloa kehtetuks tunnistamine puudutab seal toodud selgituse järgi vastavat lisatoetust, mitte automaatselt esimest toetust.

Palume kontrollida ka normi õigusselgust: kas tingimustest nähtub piisavalt, millise aluse äralangemine ja millises ulatuses toob tagasinõude, eriti viie positsiooni lävendi alla langemisel. Põhiseadusega kooskõlaline tõlgendus peab olema normi sõnastuse ja seadusliku alusega ühitatav ning andma toetuse saajale ette arusaadava kaitse, mitte jääma üksnes tulevase KIKi praktika määrata.

7. Täiendav küsimus kooskõlastustingimuse arvestamise kohta

Rahandusministeerium kooskõlastas 28.10.2026 kirjaga nr 1.1-11/4077-2 eelnõu tingimusel, et uue hoone või hooneosa ehitamisel arvatakse avalikust kasutusest välja vähemalt sama suure köetava pinnaga energiatõhususe nõuetele mittevastav hoonepind. Kirjas põhjendatakse tingimust riigile kehtiva sihttaseme ja rahalise mõjuga. Määruse § 2 lõike 1 punkt 3 sisaldab kasutusest väljaarvamise nõuet, kuid selles puudub väljaarvatava ja uue köetava pinna vähemalt võrdse suuruse tingimus. [6; 1, lk 1]

Palume kontrollida erinevuse põhjendust ning vajaduse korral § 2 lõike 1 punkti 3 vastavust rahastamisallikale kohalduvatele nõuetele Rahandusministeerium viitab 21.10.2026 kell 12.54 e-postiga saadetud versioonile, mille võrdlemine hilisemate muudatustega võimaldaks seda kontrollida. [6]

8. Taotlused

Eeltoodust lähtudes palume:

1. Algatada määruse nr 82 õigusnormidele vastavuse kontroll. Hinnata § 3 lõigete 1–4, § 4 lõigete 1–2 ning § 5 lõigete 2 ja 5 koosmõju vastavust PS § 154 lõikele 1, Euroopa kohaliku omavalitsuse harta artikli 9 lõikele 7 ning HMS § 4 lõikest 2 ja planeerimisseaduse § 10 lõikest 1 tulenevale eesmärgipärase ja tasakaalustatud kaalumise nõudele. Kontrollida sama mehhanismi seaduslikku alust PS § 3 lõike 1, § 94 lõike 2 ning HMS §-de 89–90 alusel, arvestades AÕKS § 161 lõiget 3 ja RES § 50 lõiget 3.
2. Hinnata eraldi § 11 lõike 2 punkti 2 õiguspärasust, seaduslikku alust, õigusselgust ja mõju omavalitsuse võimalusele planeerimis- või loaotsust hiljem õiguspäraselt muuta. Arvestada AÕKS § 182¹ lõikeid 1 ja 5 ning riigieelarvelise osa puhul RES § 50 lõike 3 ja § 53¹ võimalikku kohaldumist. Täiendavalt palume kontrollida punktis 7 kirjeldatud kooskõlastustingimuse ja § 2 lõike 1 punkti 3 erinevuse tähendust.
3. Küsida määruse andjalt kontrolliks vajalikud lõplikud menetlus- ja põhjendusmaterjalid, sealhulgas 21.10.2026 Rahandusministeeriumile saadetud versioon, hilisemate muudatuste selgitused ning toetuse summade, lävendite, ajalise konkurentsi, alternatiivide ja tagasinõude põhjendused. Palume selgitada ka toetuse realistlikku tähendust võimalike saajate investeerimisvõimele ja olemasolevate menetluslike tagatiste piisavust tingimuste koosmõjus.
4. Vastuolu tuvastamisel teha ÕKS § 17 alusel ministrile ettepanek viia määrus põhiseaduse ja seadustega kooskõlla, muutes või kehtetuks tunnistades vastuolu põhjustavad sätted. Kogu määruse kehtetuks tunnistamist palume juhul, kui vastuolu puudutab meetme keskset ja ülejäänud regulatsioonist lahutamatut mehhanismi. Ettepaneku täitmata jätmisel palume pöörduda ÕKS § 18 alusel Riigikohtusse. Kui peate võimalikuks kõrvaldada etteheide põhiseadusega kooskõlalise tõlgendusega, palume näidata selle konkreetne sisu ja õiguslik alus, eriti tagasinõude ulatuse ja võimalike erandite puhul.
5. Teavitada MTÜ-d menetluse alustamisest ning menetluse lõppedes seisukohast peamiste õiguslike etteheidete kohta. Avalduse läbi vaatamata jätmisel palume teatada selle õiguslik alus ja põhjendused. Arvestades määruse rakendamisel tekkivaid toetusotsuseid, eelarvelisi kohustusi ja võimalikke tagasinõudeid, palume hinnata võimalust käsitleda avaldust esmajärjekorras.

Palume vastus ja menetlusteated saata aadressile mtu.loodus@gmail.com.

Lugupidamisega
MTÜ Looduse ja Inimeste Eest
/allkirjastatud digitaalselt/

Lisad ja viidatud dokumendid

[1] Energeetika- ja keskkonnaministri 28.10.2026 määrus nr 82 „Tuuleenergia edendamise toetuse taotlemise tingimused ja kord“, RT I, 29.10.2026, 17; jõustunud 01.11.2026 (5 lk).

[2] Sama määruse 05.10.2026 eelnõu seletuskiri koos kooskõlastustabeliga (64 lk). Viited osutavad dokumendi leheküljenumbritele ja tabeli ettepanekute numbritele; tegemist on menetlusmaterjaliga.

[3] Õiguskantsleri 04.11.2025 vastus MTÜ-le nr 14-5/252182/2507911 (2 lk).

[4] Kliimaministeeriumi 29.10.2026 vastus märgukirjale ja selgitustaotlusele nr 21-6/26/78-2 (3 lk).

[5] Kliimaministeeriumi 29.10.2026 vastus täiendavale märgukirjale ja selgitustaotlusele nr 21-6/26/77-2 (3 lk).

[6] Rahandusministeeriumi 28.10.2026 tingimuslik kooskõlastus nr 1.1-11/4077-2 (1 lk).

[7] Eesti Linnade ja Valdade Liidu 29.05.2026 kooskõlastuskiri tuuleenergia edendamise toetamise kohta (2 lk).

[8] MTÜ Looduse ja Inimeste Eest 10.10.2026 märgukiri ja selgitustaotlus Kliimaministeeriumile tuuleenergia edendamise toetuse mõju kohta uuringute kvaliteedile, looduskaitsele ja asukohavalikule. E-kirjakoopia; varjatud saajate aadressid eemaldatud.

[9] MTÜ Looduse ja Inimeste Eest 10.10.2026 täiendav märgukiri ja selgitustaotlus Kliimaministeeriumile. E-kirjakoopia; varjatud saajate aadressid eemaldatud.

Lisaks viidatud õiguskantsleri 24.04.2026 vastus nr 14-3/260986/2603476 on kantselei varasemas menetlustoimikus; seda lisaeksemplarina ei dubleerita.